

เอกสารนี้ปรับปรุงตามมติที่ประชุมของคณะกรรมการ
ร่างรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐
เสนอที่ประชุม วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐

ความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบ
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

หมวด ๑๒ องค์การอิสระ

(มาตรา ๒๑๕ - มาตรา ๒๔๗)

หมวด ๑๒

องค์กรอิสระ

ความมุ่งหมาย

องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกอบด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ต่อมาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดให้องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ส่วนองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ คือ องค์กรอัยการ และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้รับการบัญญัติให้เป็นองค์กรอิสระ ในขณะที่องค์กรอัยการ ยังคงเป็นองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ เช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

องค์กรอิสระ เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญและได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเกี่ยวกับภารกิจของรัฐตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นองค์กรของรัฐที่มีสถานะพิเศษ ซึ่งได้รับหลักประกันให้สามารถปฏิบัติภารกิจหน้าที่ได้โดยอิสระ ปลอดภัยจากการแทรกแซงจากองค์กรอื่นของรัฐหรือสถาบันการเมืองอื่น โดยจัดให้ทำหน้าที่ตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจรัฐ ค้ำครองและดูแลสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจรัฐหรือการกระทำของบุคคล รวมทั้งการคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชน และเพื่อให้การทำหน้าที่ขององค์กรทั้ง ๕ องค์กรเป็นไปอย่างเข้มแข็ง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้เพิ่มและปรับปรุงอำนาจขององค์กรอิสระในหลายเรื่อง รวมทั้งกำหนดให้องค์กรอิสระทั้งหลายร่วมมือและช่วยเหลือกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติงานของแต่ละองค์กรด้วย

ส่วนที่ ๑
บททั่วไป

ความมุ่งหมาย

เป็นบทบัญญัติทั่วไปที่รับรองถึงฐานะขององค์กรอิสระทั้งหลายว่ามีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ และกำหนดเรื่องการสรรหาบุคคลที่สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ การกำหนดคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และการพ้นจากตำแหน่งของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมถึงการมีหน่วยงานธุรการขององค์กรอิสระแต่ละแห่ง และยังกำหนดเรื่องใหม่อีกสองเรื่องที่ไม่เคยกำหนดในรัฐธรรมนูญก่อนหน้านี้นี้คือ การกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมเพื่อเป็นกรอบในการปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรต่าง ๆ เช่น ตั้งแต่ ศาลรัฐธรรมนูญ องค์กรอิสระ คณะรัฐมนตรี รัฐสภา ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และ ไปจนถึง หัวหน้าหน่วยงานธุรการในศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระ นอกจากนี้ เพื่อเป็นการเสริมสร้างการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระให้มี และ การกำหนดให้องค์กรอิสระร่วมมือและช่วยเหลือกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละองค์กร และถ้าองค์กรอิสระใดเห็นว่ามีผู้กระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น ให้แจ้งองค์กรอิสระนั้นทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเสริมสร้างการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๑๕ องค์กรอิสระเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นให้มี ความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย การปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจขององค์กรอิสระต้อง เป็นไปโดยสุจริต เทียงธรรม กล้าหาญ และปราศจากอคติทั้งปวงในการ ใช้ดุลพินิจ</p>	<p>เพื่อกำหนดให้องค์กรอิสระมีความอิสระ ในการปฏิบัติหน้าที่โดยให้เป็นไปอย่าง สุจริต เทียงธรรม กล้าหาญ และ ปราศจากอคติทั้งปวง</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) วรคหนึ่ง รับรองถึงความเป็นอิสระขององค์กรอิสระในการปฏิบัติหน้าที่^๑

(๒) วรคสอง เป็นบทบัญญัติเพิ่มขึ้นใหม่เพื่อกำหนดถึงการทำหน้าที่และการใช้อำนาจตรวจสอบ
 การใช้อำนาจรัฐขององค์กรอิสระว่าต้องเป็นไปโดยสุจริต เทียงธรรม กล้าหาญ และปราศจากอคติทั้งปวง ซึ่ง
 หลักการเหล่านี้เป็นหลักการสำคัญที่จะทำให้ ในการทำหน้าที่ขององค์กรอิสระมีความเข้มแข็งสามารถปฏิบัติหน้าที่
 ได้โดยอิสระ^๒

อนึ่ง คำว่า “กล้าหาญ” มุ่งหมายให้ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระทำหน้าที่ด้วยความเชื่อมั่นใน
 ความถูกต้องชอบธรรม เด็ดขาด กล้าตัดสินใจบนพื้นฐานแห่งความสุจริต ดังนั้น ในการสรรหากรรมการในองค์กร
 อิสระต่างๆ คณะกรรมการสรรหาจำเป็นต้องคำนึงถึงการคัดสรรบุคคลที่มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่
 ประกอบการพิจารณาด้วยตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐๓

^๑ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๐ วันอังคารที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

^๒ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๑๖ นอกจากคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในส่วนที่ว่าด้วยองค์กรอิสระแต่ละองค์กรแล้ว ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามทั่วไปดังต่อไปนี้ด้วย</p> <p>(๑) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปี</p> <p>(๒) มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๐๑ (๑) (๓) (๔) และ (๕)</p> <p>(๓) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๒</p>	<p>กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามทั่วไปของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักประกันในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) บทบัญญัตินี้ เป็นการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามที่เป็นการทั่วไปของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระทุกองค์กร โดยได้นำคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในมาตรา ๒๐๑ ทุกข้อยกเว้นเรื่องอายุของผู้ดำรงตำแหน่ง และมาตรา ๒๐๒ มาเป็นฐานในการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ เพื่อเป็นหลักประกันว่าจะได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และเป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ เป็นที่ยอมรับของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่^๓ นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามไว้เป็นการเฉพาะในแต่ละองค์กรไว้ในมาตราอื่น ๆ แล้วแต่ภารกิจขององค์กรนั้น

(๒) ความใน (๑) การที่กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเรื่องอายุ กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปี เนื่องจากต้องการให้ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องมาเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๑๐ ปีและในบางกรณีกำหนดให้มีประสบการณ์และความชำนาญในเรื่องที่เกี่ยวข้องมาเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๒๐ ปี เมื่อบุคคลเริ่มทำงานเมื่ออายุ ๒๕ ปี หรือมากกว่าจึงกำหนดอายุขั้นต่ำไว้ที่ ๔๕ ปี และจากข้อมูลงานวิจัยหลายหน่วยงาน เช่น สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานส่งเสริมสุขภาพ พบว่าอายุคนไทยมีอายุเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ คือ จากอายุ ๗๐ ปี เป็น ๗๗ ปี^๔ และมีสุขภาพอนามัยดีขึ้น จึงได้กำหนดอายุสูงสุดไว้ที่ ๗๐ ปี

^๓ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๕ วันเสาร์ที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๙

^๔ ข้อมูลจากสำนักงานส่งเสริมสุขภาพ

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๑๗ เมื่อมีกรณีที่จะต้องสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระนอกจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๒๐๓ ที่จะดำเนินการสรรหา เว้นแต่กรรมการสรรหาตามมาตรา ๒๐๓ (๔) ให้ประกอบด้วยบุคคลซึ่งแต่งตั้งโดยศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่มีใช้องค์กรอิสระที่ต้องมีการสรรหา</p> <p>ให้นำความในมาตรา ๒๐๓ มาตรา ๒๐๔ มาตรา ๒๐๕ และมาตรา ๒๐๖ มาใช้บังคับแก่การสรรหาตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม</p>	<p>ให้มีคณะกรรมการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ยกเว้นการสรรหาในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรที่มีลักษณะพิเศษที่กระบวนการสรรหาต้องมีความหลากหลาย สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) วรรคหนึ่ง บทบัญญัตินี้กำหนดให้คณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๒๐๓ ทำหน้าที่สรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ เว้นแต่กรรมการสรรหาตามมาตรา ๒๐๓ (๔) ให้ประกอบด้วยบุคคลซึ่งแต่งตั้งโดยศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่มีใช้องค์กรอิสระที่ต้องมีการสรรหา เพื่อมิให้มีกรณีผลประโยชน์ทับซ้อน โดยมีหน้าที่และอำนาจในการสรรหาผู้ที่มีความเหมาะสมเพื่อดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระต่าง ๆ ยกเว้นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรที่มีลักษณะพิเศษที่กระบวนการสรรหาต้องมีความหลากหลาย สอดคล้องกับหลักการปารีส (Paris Principles) ซึ่งเป็นหลักการที่เป็นข้อตกลงร่วมกันของนานาชาติในการรับรองคุ้มครององค์กรสิทธิมนุษยชน โดยคณะกรรมการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ประกอบด้วย^๔

(๑.๑) ประธานศาลฎีกา เป็นประธาน

(๑.๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการ

(๑.๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ

(๑.๔) บุคคลซึ่งแต่งตั้งโดยศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่มีใช้องค์กรอิสระที่ต้องมีการ

สรรหา

(๒) วรรคสอง เป็นการกำหนดให้นำความในมาตรา ๒๐๓ มาตรา ๒๐๔ มาตรา ๒๐๕ และมาตรา ๒๐๖ ซึ่งเป็นบทบัญญัติอธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการในการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมถึงการได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา มาใช้บังคับแก่การสรรหาตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม^๖

^๔ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๙๙ วันจันทร์ที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๙

^๖ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๑๓ วันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๙

(๓) วิธีการดำเนินการสรรหานั้น นอกเหนือจากการประกาศรับสมัครแล้ว เพื่อให้เกิดความหลากหลาย ให้คณะกรรมการสรรหาสามารถพิจารณาจากบุคคลที่มีความเหมาะสมทั่วไปได้อีกทางหนึ่ง ทั้งนี้ ต้องได้รับความยินยอมจากผู้นั้นด้วย”

” บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๑๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระพ้นจากตำแหน่งเมื่อ</p> <p>(๑) ตาย</p> <p>(๒) ลาออก</p> <p>(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามทั่วไปตาม</p> <p>มาตรา ๒๑๖ หรือขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามเฉพาะตาม</p> <p>มาตรา ๒๒๒ มาตรา ๒๒๘ มาตรา ๒๓๒ มาตรา ๒๓๘ หรือตามมาตรา</p> <p>๒๔๖ วรรคสอง และตามกฎหมายที่ตราขึ้นตามมาตรา ๒๔๖ วรรคสี่</p> <p>แล้วแต่กรณี</p> <p>ให้นำความในมาตรา ๒๐๘ วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่</p> <p>และวรรคห้า และมาตรา ๒๐๙ มาใช้บังคับแก่การพ้นจากตำแหน่งของ</p> <p>ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระโดยอนุโลม</p> <p>ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระต้องหยุดปฏิบัติ</p> <p>หน้าที่ตามมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม ถ้ามีจำนวนเหลืออยู่ไม่ถึงกึ่งหนึ่ง ให้</p> <p>นำความในมาตรา ๒๑๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	<p>กำหนดเหตุแห่งการพ้นตำแหน่งของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ</p> <p>นอกเหนือกรณีการพ้นตามวาระ และ</p> <p>กำหนดวิธีปฏิบัติหน้าที่ในกรณีผู้ดำรง</p> <p>ตำแหน่งขององค์กรอิสระมีไม่ครบตามที่</p> <p>กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความ</p> <p>ต่อเนื่อง</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) วรรคหนึ่ง เป็นการกำหนดการพ้นจากตำแหน่งของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระที่นอกเหนือไปจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ^๔

(๒) วรรคสอง เป็นกรณีที่มีเหตุการณ์ต่อเนื่องจากการพ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง โดยการกำหนดให้นำความในมาตรา ๒๐๘ วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า และมาตรา ๒๐๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม กล่าวคือ^๕

ในกรณีบุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งประธานองค์กรอิสระลาออกจากตำแหน่ง ให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการองค์กรอิสระนั้นไปพร้อมกันด้วย (มาตรา ๒๐๘ วรรคสอง)

^๔ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๑๓ วันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๔

^๕ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๑๓ วันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๔

ในกรณีที่กรรมการองค์การอิสระพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้กรรมการองค์การอิสระที่พ้นจากตำแหน่ง ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการองค์การอิสระใหม่แทน (มาตรา ๒๐๘ วรรคสาม)

ในกรณีที่มีปัญหาว่ากรรมการองค์การอิสระผู้ใดพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุลาออกหรือขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๒๐๓ เป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาเป็นที่สุด (มาตรา ๒๐๘ วรรคสี่)

การร้องขอ ผู้มีสิทธิร้องขอ การพิจารณา และการวินิจฉัยว่ากรรมการองค์การอิสระผู้ใดพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยองค์การอิสระนั้น ๆ (มาตรา ๒๐๘ วรรคห้า)

ในระหว่างที่กรรมการองค์การอิสระพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระและยังไม่มีกรรมการองค์การอิสระแทนตำแหน่งที่ว่างลง ให้กรรมการองค์การอิสระเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ (มาตรา ๒๐๙)

(๓) วรรคสาม ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์การอิสระต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่เนื่องจากถูกศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้องเพราะถูกกล่าวหาว่ามีพฤติการณ์ ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๒๓๔ (๑) ถ้ามีผู้ดำรงตำแหน่งในองค์การอิสระมีจำนวนเหลืออยู่ไม่ถึงกึ่งหนึ่ง ให้นำความในมาตรา ๒๑๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยให้ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดร่วมกันแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามในส่วนของการกรรมการที่ขาดหายไป ทำหน้าที่เป็นกรรมการในองค์การอิสระนั้นเป็นการชั่วคราวให้ครบตามจำนวน โดยให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งทำหน้าที่ในฐานะกรรมการองค์การอิสระได้ไปจนกว่ากรรมการองค์การอิสระที่ตนทำหน้าที่แทน จะปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทน^{๑๐}

^{๑๐} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๑๓ วันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๙

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๑๙ ให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้นใช้บังคับแก่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ ทั้งนี้ มาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวต้องครอบคลุมถึงการรักษาเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ และต้องระบุให้ชัดแจ้งด้วยว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมใดมีลักษณะร้ายแรง</p> <p>ในการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง ให้รับฟังความคิดเห็นของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีประกอบด้วย และเมื่อประกาศใช้บังคับแล้ว ให้ใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีด้วย แต่ไม่ห้ามสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะรัฐมนตรีที่จะกำหนดจริยธรรมเพิ่มขึ้นให้เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ของตน แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับมาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา</p>	<p>กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระมีหน้าที่ร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม ซึ่งต้องระบุให้ชัดแจ้งด้วยว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมใดมีลักษณะร้ายแรง เพื่อใช้บังคับแก่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ รวมถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติใหม่ที่กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้น เป็นมาตรฐานกลางที่ใช้บังคับร่วมกันของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ โดยกำหนดอย่างน้อยมาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวว่าต้องครอบคลุมถึงการรักษาเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ และต้องระบุให้ชัดแจ้งด้วยว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมใดมีลักษณะร้ายแรงด้วย เพื่อให้ทุกองค์กรมีมาตรฐานทางจริยธรรมเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน^{๑๑}

เหตุที่ความในมาตรานี้จะต้องระบุชัดเจนในเรื่องการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมใดมีลักษณะร้ายแรง เพราะตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม

^{๑๑} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙

มาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงเป็นลักษณะต้องห้ามที่สำคัญประการหนึ่ง และอาจเป็นเหตุให้พ้นจากตำแหน่งได้^{๑๒} (ดูคำอธิบายมาตรา ๒๓๔ (๑) และมาตรา ๒๓๕ (๑) ประกอบ)

(๒) วรรคสอง กำหนดขั้นตอนในการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมว่าต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ประกอบด้วย และให้ใช้มาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวบังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีด้วย แต่ทั้งนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีสามารถกำหนดจริยธรรมเพิ่มขึ้นให้เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ของตน แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับมาตรฐานทางจริยธรรมกลาง^{๑๓}

ทั้งนี้ ในบทเฉพาะกาล มาตรา ๒๗๖ ได้กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระดำเนินการให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ หากศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระพ้นจากตำแหน่ง

(๓) การกำหนดให้มาตรฐานทางจริยธรรมต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้รับรู้รับทราบเป็นการทั่วไปและมีผลใช้บังคับได้อย่างแท้จริง^{๑๔}

^{๑๒} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๗๒ วันอังคาร ที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙

^{๑๓} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙

^{๑๔} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๒๐ ให้องค์กรอิสระแต่ละแห่ง นอกจาก คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน มีหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการ ดำเนินการ และอำนวยความสะดวก เพื่อให้องค์กรอิสระบรรลุภารกิจ และหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และเป็นไปตามมติ หรือแนวทางที่องค์กรอิสระกำหนด โดยให้มีหัวหน้าหน่วยงานคนหนึ่ง ซึ่งแต่งตั้งโดยความเห็นชอบขององค์กรอิสระแต่ละองค์กรเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารงานของหน่วยงานนั้น รับผิดชอบขึ้นตรงต่อองค์กรอิสระ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p>	<p>กำหนดให้องค์กรอิสระแต่ละแห่งมี หน่วยงานธุรการเป็นของตนเอง มี หัวหน้าหน่วยงานผู้รับผิดชอบการบริหารงานของหน่วยงานนั้น ยกเว้น คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ที่ให้ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินทำหน้าที่ตามที่ กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และทำหน้าที่ เป็นหัวหน้าหน่วยธุรการของ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) บทบัญญัตินี้ ได้ปรับหลักการจากเดิมในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่เคยกำหนดว่า ให้มีหน่วยธุรการที่เป็นอิสระ มีเลขาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานกรรมการ การแต่งตั้งเลขาธิการจะต้องได้รับความเห็นชอบขององค์กรอิสระแต่ละองค์กร และวุฒิสภา ทั้งนี้ ในส่วนของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินกำหนดให้มีหน่วยธุรการที่เป็นอิสระเช่นกัน โดยมีผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตามคำแนะนำของวุฒิสภา โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้องค์กรอิสระแต่ละแห่งนอกจากคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีหน่วยงานธุรการเป็นของตนเอง โดยให้หน่วยงานธุรการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้องค์กรอิสระนั้นบรรลุภารกิจและหน้าที่ การแต่งตั้งหัวหน้าหน่วยงานจะต้องแต่งตั้งโดยความเห็นชอบขององค์กรอิสระแต่ละองค์กร โดยไม่ได้บัญญัติให้ต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาอีกต่อไป นอกจากนี้ยังกำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารงานของหน่วยงานนั้น และเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาความขัดแย้งจึงกำหนดให้หน่วยงานธุรการรับผิดชอบขึ้นตรงต่อองค์กรอิสระด้วย

ส่วนกรณีที่มีในมาตรานี้มิได้บัญญัติให้ครอบคลุมถึงคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินด้วยนั้น เนื่องจากในการตรวจเงินแผ่นดินต้องประกอบด้วย คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์ในการตรวจเงินแผ่นดินโดยมีผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งต้องมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ โดยรับผิดชอบต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินซึ่ง

หมายเหตุ : เอกสารฉบับนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาตรวจของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

เป็นหน่วยธุรการจึงต้องอำนวยความสะดวกและรับผิดชอบงานธุรการทั้งคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ดังนั้น จึงไม่ได้กำหนดไว้ในมาตรา ๒๒๐ นี้

(๒) สำหรับเหตุผลที่กำหนดให้มีหัวหน้าหน่วยงานคนหนึ่งซึ่งแต่งตั้งโดยความเห็นชอบขององค์กรอิสระ เป็นผู้รับผิดชอบการบริหารงานของหน่วยงาน เนื่องจากหัวหน้าหน่วยงานจะเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยงานนั้น ซึ่งมีอำนาจในการสั่งบรรจุและแต่งตั้งบุคลากรในองค์กรได้

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๒๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้องค์กรอิสระร่วมมือและช่วยเหลือกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละองค์กร และถ้าองค์กรอิสระใดเห็นว่ามีผู้กระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น ให้แจ้งองค์กรอิสระนั้นทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป</p>	<p>กำหนดให้องค์กรอิสระร่วมมือ ช่วยเหลือกัน และแจ้งเตือนในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กรอิสระ</p>

คำอธิบายประกอบ

บทบัญญัตินี้ เป็นหลักการที่เพิ่มขึ้นใหม่ โดยให้องค์กรอิสระร่วมมือ ช่วยเหลือกัน และแจ้งเตือน เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรอิสระบรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละองค์กร โดยหากองค์กรอิสระใดเห็นว่ามีผู้กระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระที่พบนั้น ให้แจ้งองค์กรอิสระอื่นที่มีหน้าที่และอำนาจในเรื่องดังกล่าวดำเนินการต่อไปได้^{๑๔} ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระต่าง ๆ และเพื่อให้การทำงานรวดเร็ว ลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละองค์กร

^{๑๔} บันทึกการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๓๒๑ วันอังคาร ที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐

ส่วนที่ ๒
คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ความมุ่งหมาย

เพื่อกำหนดให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีความเป็นอิสระและมีความเป็นกลางทางการเมือง ทำหน้าที่ควบคุม จัดการ และตรวจสอบการเลือกตั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น รวมถึงการควบคุมการออกเสียงประชามติ และมีกลไกในการบริหารจัดการการเลือกตั้ง ควบคุมการเลือกตั้ง และการสืบสวนหรือไต่สวนการกระทำผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งเพื่อให้เป็นไปด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๒๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งประกอบด้วยกรรมการจำนวนเจ็ดคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากบุคคลดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาการต่าง ๆ ที่จะยังประโยชน์แก่การบริหารและจัดการการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ ซึ่งได้รับการสรรหาจากคณะกรรมการสรรหา จำนวนห้าคน</p> <p>(๒) ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านกฎหมาย มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีผู้พิพากษา หรือตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวนสองคน</p> <p>ผู้ซึ่งจะได้รับการสรรหาเป็นกรรมการการเลือกตั้งตาม (๑) ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๓๒ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) หรือ (๗) หรือเป็นผู้ทำงานหรือเคยทำงานในภาคประชาสังคมมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่ายี่สิบปี ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการสรรหาประกาศกำหนด</p>	<p>กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งและคุณสมบัติที่จำเป็นเพิ่มเติมจากคุณสมบัติทั่วไปที่กำหนดไว้แล้วในมาตรา ๒๑๕ และ มาตรา ๒๑๖</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) วรรคหนึ่ง บทบัญญัตินี้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีจำนวนเจ็ดคนแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้เพิ่มคุณสมบัติหน้าที่และอำนาจของกรรมการการเลือกตั้งให้สูงขึ้นกว่าที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

โดยที่มาของกรรมการการเลือกตั้งมาจากสองส่วนเช่นเดียวกับที่มาของกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กล่าวคือ มาจากการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาจำนวนห้าคน และมาจากการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจำนวนสองคน^{๑๖}

^{๑๖} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๔

(๒) ความในอนุมาตรา (๑) กำหนดคุณสมบัติของกรรมการว่าต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาการต่าง ๆ ที่จะยังประโยชน์แก่การบริหารและจัดการการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม โดยมีเงื่อนไขเกี่ยวกับตำแหน่งและระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

๑) รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

๒) เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

๓) ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์

๔) เป็นหรือเคยเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่มีกฎหมายรับรองการประกอบวิชาชีพ โดยประกอบวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่ายี่สิบปีนับถึงวันที่ได้รับการเสนอชื่อ และได้รับการรับรองการประกอบวิชาชีพจากองค์กรวิชาชีพนั้น

๕) เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ทางด้านการบริหาร การเงิน การคลัง การบัญชี หรือการบริหารกิจการวิสาหกิจในระดับไม่ต่ำกว่าผู้บริหารระดับสูงของบริษัทมหาชนจำกัดมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี

๖) เคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตามข้างต้นรวมกันไม่น้อยกว่าสิบปี

๗) เป็นผู้ทำงานหรือเคยทำงานในภาคประชาสังคมมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่ายี่สิบปี

ความหมายของ “ภาคประชาสังคม” หมายความว่า (๑) องค์กรที่เกิดจากการรวมตัวของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล (๒) มีการดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะอย่างต่อเนื่อง (๓) ไม่มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหากำไร (๔) มีอาสาสมัครช่วยทำงาน และ (๕) มีรูปแบบของการบริหารงานในลักษณะขององค์กรที่เปิดโอกาสให้สมาชิกขององค์กรได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ทั้งนี้ ไม่จำกัดว่าองค์กรดังกล่าวจะมีสถานะเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ตาม ถ้าเป็นกรณีที่ไม่ได้เป็นนิติบุคคลควรเป็นองค์กรที่ได้รับการรับรองหรือสามารถอ้างถึงการงานร่วมกับภาคราชการมาก่อนด้วย

การที่กำหนดให้กรรมการเป็นผู้ทำงานหรือเคยทำงานในภาคประชาสังคมนั้น เนื่องจากประสงค์จะได้ผู้ที่เคยทำงานคลุกคลีกับประชาชนในภาคส่วนต่าง ๆ มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และสามารถนำประสบการณ์ดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ โดยคำนึงระยะเวลาที่ทำงานหรือเคยทำงานในภาคประชาสังคมมาแล้วไม่น้อยกว่ายี่สิบปี ไม่จำเป็นต้องดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องติดต่อกันถึงยี่สิบปี แต่สามารถนำระยะเวลามารวมกันได้

ทั้งนี้ การที่ต้องกำหนดคุณสมบัติไว้หลายประการนั้น เพื่อให้คณะกรรมการสรรหามีทางเลือกในการสรรหาคนจากหลากหลายวงการที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดูแลการจัดการเลือกตั้ง

หมายเหตุ : เอกสารฉบับนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาตรวจสอบของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

(๓) ความในอนุมาตรา (๒) กำหนดคุณสมบัติของกรรมการว่าต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านกฎหมาย มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดี ผู้พิพากษา หรือตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี จำนวนสองคน โดยมาจากการคัดเลือกของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ทั้งนี้ เพื่อให้ได้กรรมการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางกฎหมาย และเพื่อให้ทำหน้าที่ในการดูแลรับผิดชอบในเรื่องสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเฉพาะ^{๑๗}

---

^{๑๗} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๔

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๒๓ กรรมการการเลือกตั้งมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว</p> <p>ในระหว่างที่กรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ถ้ามีกรรมการการเลือกตั้งเหลืออยู่ไม่ถึงสี่คนให้กระทำได้แต่เฉพาะการที่จำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้</p>	<p>กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ กรณีมีกรรมการการเลือกตั้งเหลืออยู่ไม่ถึงสี่คน ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้เฉพาะมีเหตุจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) วรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๗ ปี และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์เดียวกับวาระการดำรงตำแหน่งขององค์กรอิสระอื่น^{๑๔}

(๒) วรคสอง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดว่า ถ้ามีกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงสี่คน ให้อยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้แต่เฉพาะการที่จำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เท่านั้น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ^{๑๕}

^{๑๔} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๑๓ วันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๙

^{๑๕} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙ และครั้งที่ ๑๑๓ วันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๙

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๒๔ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) จัดหรือดำเนินการให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น และการออกเสียงประชามติ</p> <p>(๒) ควบคุมดูแลการเลือกตั้งและการเลือกตาม (๑) ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และควบคุมดูแลการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อการนี้ ให้มีอำนาจสืบสวนหรือไต่สวนได้ตามที่จำเป็นหรือที่เห็นสมควร</p> <p>(๓) เมื่อผลการสืบสวนหรือไต่สวนตาม (๒) หรือเมื่อพบเห็นการกระทำที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกตั้งหรือการเลือกตาม (๑) มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือการออกเสียงประชามติ เป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้มีอำนาจสั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกการเลือกตั้งหรือการเลือก หรือการออกเสียงประชามติ และสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้ง เลือก หรือออกเสียงประชามติ ใหม่ในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วย หรือทุกหน่วย</p> <p>(๔) สั่งระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกตาม (๑) ไว้เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้นั้นกระทำการหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ที่มีลักษณะเป็นการทุจริต หรือทำให้การเลือกตั้งหรือการเลือกมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม</p> <p>(๕) ควบคุมดูแลการดำเนินงานของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามกฎหมาย</p> <p>(๖) หน้าที่และอำนาจอื่นตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ในการสืบสวนหรือไต่สวนตาม (๒) คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมอบหมายให้กรรมการการเลือกตั้งแต่ละคนดำเนินการ หรือมอบหมายให้คณะบุคคลดำเนินการภายใต้การกำกับของกรรมการการเลือกตั้งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดก็ได้</p>	<p>กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการจัดหรือดำเนินการให้มีการจัดการเลือกตั้งทั่วไป การเลือกตั้งท้องถิ่น และการออกเสียงประชามติ เพื่อให้การเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ เป็นไปอย่างสุจริตและเที่ยงธรรม รวมทั้งมีหน้าที่และอำนาจในการกำกับดูแลการดำเนินงานของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามกฎหมาย</p>

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
การใช้อำนาจตาม (๓) ให้กรรมการการเลือกตั้งแต่ละคนซึ่งพบเห็นการกระทำความผิดมีอำนาจกระทำสำหรับหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งที่พบเห็นการกระทำความผิด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด	

คำอธิบายประกอบ

วรรคแรก เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจในการบริหารจัดการการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม โดยหน้าที่และอำนาจหลักของคณะกรรมการการเลือกตั้ง คือ การบริหารจัดการการเลือกตั้งและมีอำนาจประกาศผลการเลือกตั้ง ซึ่งถือเป็นหน้าที่โดยตรงของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการประกาศผลการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น และประกาศผลการออกเสียงประชามติ รวมทั้ง มีหน้าที่และอำนาจควบคุมการเลือกตั้ง และมีอำนาจในการสืบสวนหรือไต่สวนผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ซึ่งทั้งสามอำนาจเป็นอำนาจเด็ดขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง^{๒๐}

ทั้งนี้ การเพิ่มจำนวนกรรมการการเลือกตั้ง และการเพิ่มคุณสมบัติให้สูงนั้นเพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจที่กำหนดเพิ่มขึ้นในลักษณะเชิงรุกเกี่ยวกับการจัดหรือดำเนินการให้มีการจัดการเลือกตั้ง ควบคุมดูแลการเลือกตั้งและการเลือกให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้ได้กรรมการที่สามารถปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจได้อย่างถูกต้อง เที่ยงธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ อันจะทำให้เกิดการยอมรับจากทุกภาคส่วน

(๑) “จัด” หมายความว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภา และการออกเสียงประชามติให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการในการจัดการดังกล่าว ส่วน “การดำเนินการ” หมายความว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นของรัฐเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการเลือกตั้งภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการ

(๒) เป็นการกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจในการสืบสวนหรือไต่สวนเมื่อพบว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

^{๒๐} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๑๓ วันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๙

(๓) ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจในการสั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิก การเลือกตั้งหรือการเลือก หรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วย หรือทุกหน่วย^{๒๑}

(๔) คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือผู้สมัครรับเลือกตาม (๑) ไว้เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้นั้น กระทำการหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่นที่มีลักษณะเป็นการทุจริต หรือทำให้การเลือกตั้งหรือการเลือกมิได้ เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม

^{๒๑} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๔

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๒๕ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือก ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการเลือกนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งหรือการเลือกใหม่ในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งนั้น ถ้าผู้กระทำการนั้นเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกแล้วแต่กรณี หรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นไว้เป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๒๒๔ (๔)</p> <p>คำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นที่สุด</p>	<p>ก่อนที่จะมีการประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือก ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งหรือการเลือกใหม่ หากพบว่าการเลือกตั้งหรือการเลือกนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) บทบัญญัตินี้ให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งในการสั่งให้มีการเลือกตั้งหรือการเลือกใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งเมื่อมีการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ในกรณีหากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการเลือกนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม แต่เนื่องจากในการทุจริตการเลือกตั้งหรือการเลือกอาจมีได้ทั้งกรณีของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือก หรือเป็นกรณีที่มีส่วนรู้เห็นกับบุคคลอื่นในการกระทำผิดเลือกตั้งหรือการเลือกก็อาจมีได้ จึงได้บัญญัติให้ครอบคลุมถึงกรณีและผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกมีส่วนรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่นด้วย โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือรับเลือกของผู้นั้นไว้เป็นการชั่วคราวได้เป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี โดยคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งนี้ ให้เป็นที่สุด^{๒๒}

(๒) การบัญญัติมาตรานี้ เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจดำเนินการกับผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกที่กระทำการทุจริตก่อนประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือก ซึ่งจะทำให้การเลือกตั้งหรือการเลือกเป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย โดยการระงับการใช้สิทธิเลือกตั้งหรือการเลือกนั้นเป็นมาตรการชั่วคราวเพื่อขจัดปัญหาการทุจริตเฉพาะหน้า ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการเลือกนั้นมิได้เป็นไป

^{๒๒} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๗๒ วันอังคาร ที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙ และครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙

โดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งต่อไปตามมาตรา ๒๒๖^{๒๓}

(๓) มาตรานี้มีความมุ่งหมายในการให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ในการจัดการเลือกตั้งหรือการเลือก ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งระงับสิทธิของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกตามมาตรา นี้ ย่อมไม่กระทบผู้สมัครรับเลือกตั้ง หากศาลตัดสินในภายหลังว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งกล่าวไม่มีความผิดเกี่ยวกับการการเลือกตั้ง^{๒๔}

^{๒๓} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๓ วันศุกร์ที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

^{๒๔} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๒๖ เมื่อมีการดำเนินการตามมาตรา ๒๒๕ หรือภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือกแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกผู้ใดกระทำการทุจริตในการเลือกตั้งหรือการเลือกหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น</p> <p>การพิจารณาของศาลฎีกาตามวรรคหนึ่ง ให้นำสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลมีอำนาจสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้</p> <p>ในกรณีที่ศาลฎีกาพิพากษาว่าบุคคลตามวรรคหนึ่งกระทำความผิดตามที่ถูกร้อง ให้ศาลฎีกาสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นเวลาสิบปี ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี</p> <p>เมื่อศาลฎีกามีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาแล้ว ถ้าผู้ถูกกล่าวหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้ผู้นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลฎีกาจะพิพากษาว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิด และเมื่อศาลฎีกามีคำพิพากษาว่าผู้นั้นกระทำความผิด ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นสิ้นสุดลงนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่</p> <p>มิให้นำสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาซึ่งหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคสี่ เป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี</p> <p>ให้นำมาตรานี้ไปใช้บังคับแก่การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นด้วยโดยอนุโลม แต่ให้อำนาจของศาลฎีกาเป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์ และให้คำสั่งหรือคำพิพากษาของศาล</p>	<p>กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา เพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ในกรณีที่พบว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกหรือในกรณีที่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาแล้ว เป็นผู้กระทำการทุจริตในการเลือกตั้งหรือการเลือก หรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น</p>

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>อุทธรณ์เป็นที่สุด</p> <p>การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์ตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาซึ่งต้องกำหนดให้ใช้ระบบไต่สวนและให้ดำเนินการโดยรวดเร็ว</p>	

คำอธิบายประกอบ

(๑) **วรรคหนึ่ง** เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ในกรณีดังนี้^{๒๔}

(๑.๑) เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำสั่งก่อนประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือกให้มีการเลือกตั้งหรือการเลือกใหม่ตามมาตรา ๒๒๕ หรือ

(๑.๒) ภายหลังจากประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือกแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกผู้ใดกระทำการทุจริตในการเลือกตั้งหรือการเลือกหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น

(๒) **วรรคสอง** กำหนดให้ศาลฎีกาต้องใช้สำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณา แต่ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิที่ศาลฎีกาจะสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้เพื่อให้เกิดความยุติธรรมสูงสุด^{๒๕}

(๓) **วรรคสาม** เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดโดยให้ศาลฎีกาสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นระยะเวลา ๑๐ ปี ซึ่งรายละเอียดจะเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี^{๒๖}

(๔) **วรรคสี่** เป็นบทบัญญัติที่กำหนดว่าเมื่อศาลฎีการับคำร้องแล้ว ถ้าผู้ที่ถูกกล่าวหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ผู้นั้นต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลฎีกาจะพิพากษาว่ามีได้กระทำความผิด โดยถ้าศาลฎีกามีคำพิพากษาว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิด ให้สมาชิกภาพของผู้นั้นสิ้นสุดลงนับแต่วันที่

^{๒๔} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๔

^{๒๕} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๑๓ วันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๔

^{๒๖} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๔

หยุดปฏิบัติหน้าที่ เพื่อมิให้ผู้ที่ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาใช้อำนาจของตนเข้าแทรกแซงการพิจารณาหรือกระทำการอันใดอันเป็นการขัดขวางการพิจารณาได้^{๒๘}

(๕) วรรคห้า เป็นบทบัญญัติที่เป็นการแก้ไขปัญหาเรื่ององค์ประชุมของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยกำหนดให้มีให้นับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาซึ่งหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคสี่เป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา^{๒๙}

(๖) วรรคหก เป็นบทบัญญัติที่ให้นำความในมาตรานี้ไปใช้แก่การเลือกตั้งของสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นด้วยโดยอนุโลม แต่ให้เป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์แทนศาลฎีกา และให้คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด เพื่อมิให้คดีต้องขึ้นสู่ศาลฎีกาอีก ซึ่งจะแตกต่างจากการเลือกตั้งระดับประเทศ ที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกา^{๓๐}

(๗) วรรคเจ็ด กำหนดให้ที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาเป็นผู้ออกระเบียบว่าด้วยการพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวของศาลฎีกาและศาลอุทธรณ์ โดยกำหนดให้การพิจารณาคดีเป็นระบบไต่สวนและต้องดำเนินการโดยเร็ว^{๓๑}

^{๒๘} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙

^{๒๙} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙

^{๓๐} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙

^{๓๑} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๒๗ ในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือการเลือกสมาชิกวุฒิสภา หรือเมื่อประกาศให้มีการออกเสียงประชามติ มีผลใช้บังคับ ห้ามมิให้จับ คும்ขัง หรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปสอบสวน เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือในกรณีที่จับในขณะที่กระทำความผิด</p> <p>ในกรณีที่มีการจับกรรมการการเลือกตั้งในขณะที่กระทำความผิด หรือจับ หรือคும்ขังกรรมการการเลือกตั้งในกรณีอื่น ให้รายงานต่อประธานกรรมการการเลือกตั้งโดยด่วน และให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยผู้ถูกจับได้ แต่ถ้าประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ถูกจับหรือคும்ขัง ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่าที่มีอยู่เป็นผู้ดำเนินการ</p>	<p>กำหนดบทคุ้มครองและบทยกเว้นการคุ้มครองในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการการเลือกตั้งในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือการเลือกสมาชิกวุฒิสภา หรือเมื่อประกาศให้มีการออกเสียงประชามติมีผลใช้บังคับ</p>

คำอธิบายประกอบ

บทบัญญัตินี้ กำหนดขึ้นเพื่อให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือการเลือกสมาชิกวุฒิสภา หรือเมื่อประกาศให้มีการออกเสียงประชามติ สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างราบรื่นเพื่อป้องกันมิให้มีอำนาจหรืออิทธิพลอื่นใดมาเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเลือกตั้ง^{๓๖}

^{๓๖} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙

ส่วนที่ ๓
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ความมุ่งหมาย

กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรอิสระองค์กรหนึ่ง โดยมุ่งหวังให้เป็นกลไกในการคุ้มครองสิทธิของประชาชนและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ^{๓๓}

ที่มาของผู้ตรวจการแผ่นดินนั้น มีแนวคิดมาจากประเทศแถบสแกนดิเนเวียที่ปกครองด้วยระบอบกษัตริย์ โดยมีตำแหน่งที่เรียกว่า "ออมบุดสแมน" (Ombudsman) เพื่อทำหน้าที่ดูแลเปิดโปงเรื่องทุจริตของประชาชนแทนพระมหากษัตริย์ และได้มีการพัฒนาไปสู่ระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งในประเทศไทยได้เริ่มมีการจัดตั้งขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยใช้ชื่อว่า "ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา" ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๑๑ ส่วนที่ ๑ มาตรา ๒๕๒-๒๕๔ ประกอบบทเฉพาะกาลมาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง กำหนดให้มี "ผู้ตรวจการแผ่นดิน" จำนวน ๓ คน และให้ "ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา" ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ (๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๐) ดำรงตำแหน่งเป็น "ผู้ตรวจการแผ่นดิน"^{๓๔}

^{๓๓} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๔

^{๓๔} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๔

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๒๘ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีจำนวนสามคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งได้รับการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา</p> <p>ผู้ซึ่งได้รับการสรรหาต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่าหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เทียบได้ไม่ต่ำกว่ากรมตามที่คณะกรรมการสรรหาประกาศกำหนด โดยต้องดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี จำนวนสองคน และเป็นผู้มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการอันเป็นสาธารณะมาแล้วไม่น้อยกว่ายี่สิบปี จำนวนหนึ่งคน</p>	<p>กำหนดองค์ประกอบ ที่มา และคุณสมบัติเฉพาะของผู้ตรวจการแผ่นดินเพิ่มเติมจากคุณสมบัติทั่วไปที่กำหนดไว้แล้วในมาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) **วรรคหนึ่ง** กำหนดองค์ประกอบของผู้ตรวจการแผ่นดินมีจำนวนสามคน ซึ่งเป็นจำนวนเดียวดังที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

การกำหนดให้มีผู้ตรวจการแผ่นดินจำนวนสามคนนั้น เนื่องจากการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ได้มีรูปแบบการทำงานเป็นองค์คณะเหมือนคณะกรรมการในองค์กรอิสระอื่น การที่บัญญัติไว้ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีจำนวนสามคน น่าจะมีความเหมาะสมเพียงพอที่จะทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิของประชาชนและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้^{๙๔}

(๒) **วรรคสอง** กำหนดคุณสมบัติของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยแบ่งเป็น

(๒.๑) กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน จำนวนสองคน มาจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่าหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เทียบได้ไม่ต่ำกว่ากรมตามที่คณะกรรมการสรรหาประกาศกำหนด โดยต้องดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี เนื่องจากอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินนั้น จะมุ่งเน้นไปที่การตรวจสอบเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแผ่นดินเป็นสำคัญ ดังนั้น จึงต้องกำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้ที่มีความรู้

^{๙๔} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๗ วันพฤหัสบดีที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๘

ความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ในการบริหารราชการแผ่นดินส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และการที่กำหนดให้ต้องมีฐานะเป็นหัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ เนื่องจากเป็นผู้มีอำนาจในการบริหารงาน บริหารบุคคล และบริหารงบประมาณ^{๓๖}

(๒.๒) กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน จำนวนหนึ่งคน มาจากผู้มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการอันเป็นสาธารณะมาแล้วไม่น้อยกว่ายี่สิบปี เพื่อเป็นหลักประกันว่าจะได้ผู้ตรวจการแผ่นดินที่มีความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่ประชาชนประสบอยู่จากการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐ^{๓๗}

(๓) วรรคสอง ความว่า “ผู้ที่ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่าหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เทียบได้ไม่ต่ำกว่ากรมมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี” หมายความว่าเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้บริหารระดับสูง ตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงและระดับกรม ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ทางบริหาร โดยหมายรวมถึงผู้ว่าราชการจังหวัดหรือเอกอัครราชทูตที่ทำหน้าที่หัวหน้าส่วนราชการในต่างประเทศด้วย แต่มิได้หมายรวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งอื่นซึ่งแม้จะมีระดับตำแหน่งเทียบได้ระดับเดียวกับอธิบดี แต่มิได้เป็นผู้ทำหน้าที่หัวหน้าส่วนราชการนั้น สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากไม่มีฐานะเทียบเท่าส่วนราชการในระดับกรม ตำแหน่งผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงไม่จัดอยู่ในฐานะผู้บริหารของส่วนราชการระดับกรม เว้นแต่ตำแหน่งปลัดกรุงเทพมหานครนั้น ถือว่าเป็นตำแหน่งทางบริหารที่เป็นโครงสร้างประจำเทียบเท่าส่วนราชการระดับกรม

ในความที่ว่า “ต้องดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี” นั้น การนับระยะเวลาดำรงตำแหน่งไม่จำเป็นต้องดำรงตำแหน่งต่อเนื่องกันไม่น้อยกว่าห้าปี แต่สามารถนับระยะเวลาต่อเนื่องรวมกันได้

(๔) วรรคสอง ความว่า “เป็นผู้มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการอันเป็นสาธารณะมาแล้วไม่น้อยกว่ายี่สิบปี” หมายถึง การนับระยะเวลาในการดำเนินกิจการอันเป็นสาธารณะ ไม่จำเป็นต้องดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องติดต่อกันไม่น้อยกว่ายี่สิบปี แต่สามารถนำระยะเวลาสามารถรวมกันได้ สำหรับกิจการอันเป็นสาธารณะนั้น โดยรวมแล้วจะต้องเป็นกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ส่วนการพิจารณาว่าบุคคลใดเป็นผู้มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการอันเป็นสาธารณะหรือไม่ ควรพิจารณาจากตัวบุคคลผู้เข้ารับการสรรหาเป็นหลักว่าได้เคยดำเนินกิจการอันเป็นสาธารณะมาแล้วหรือไม่ มิใช่พิจารณาจากองค์กรหรือหน่วยงานที่ผู้นั้นดำรงตำแหน่ง^{๓๘}

^{๓๖} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙

^{๓๗} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙ ครั้งที่ ๒๔ วันจันทร์ที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ และครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙

^{๓๘} บันทึกการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๓๑๓ วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๐

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
มาตรา ๒๒๙ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว	วาระการดำรงตำแหน่งของผู้ตรวจการแผ่นดิน

คำอธิบายประกอบ

เป็นบทบัญญัติที่กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยกำหนดให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์เดียวกับวาระการดำรงตำแหน่งขององค์กรอื่น

^{๓๔} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมาการ่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มิถุนายน

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๓๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ</p> <p>(๒) แสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อเห็นว่าผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ขจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น</p> <p>(๓) เสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ</p> <p>ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินตาม (๑) หรือ (๒) โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควรต่อไป</p> <p>ในการดำเนินการตาม (๑) หรือ (๒) หากเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการต่อไป</p>	<p>กำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ในการเสนอแนะเพื่อปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ ต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง การแสวงหาข้อเท็จจริง ในการบรรเทาความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรมจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน รวมถึงการแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบถึงหน่วยงานของรัฐที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้มีการพิจารณาและปรับปรุงการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง หากเห็นว่าเรื่องใดเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนควรส่งให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนดำเนินการต่อไป</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจดังนี้^{๔๐}

(๑.๑) เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งใด ๆ ที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน

^{๔๐} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๔

(๑.๒) สืบสวนและแสวงหาข้อเท็จจริงกรณีมีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น

(๑.๓) มีอำนาจหน้าที่ช่วยเหลือในเรื่องการบริหารราชการแผ่นดินเมื่อเกิดข้อขัดข้องในหน่วยงานของรัฐในการที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

(๒) ในการใช้อำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินนั้น ไม่จำเป็นต้องมีผู้มายื่นเรื่องให้ดำเนินการเสมอไป แต่ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถเป็นผู้เริ่มเรื่องได้เอง หากเห็นว่ามีปัญหาเกิดขึ้น^{๔๑}

(๓) วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินตาม (๑) หรือ (๒) โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เพื่อให้มีการดำเนินการแก้ปัญหาได้อย่างแท้จริง^{๔๒}

(๔) วรรคสาม กำหนดให้กรณีที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการต่อไป เนื่องจากรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกกรณีโดยไม่ล่าช้า และเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เกิดการดำเนินงานซ้ำซ้อนกัน^{๔๓}

^{๔๑} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๔

^{๔๒} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๔

^{๔๓} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๔

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๓๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๓๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามิกรณี ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ</p> <p>(๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง</p>	<p>กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง เมื่อเห็นว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย</p>

คำอธิบายประกอบ

บทบัญญัตินี้กำหนดกลไกในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินในการตรวจสอบว่ามีบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือการกระทำของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยให้สามารถเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อวินิจฉัยได้ อันจะเป็นกลไกที่ทำให้การดำเนินการของผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถบรรลุผลได้อย่างแท้จริง โดยกรณีที่เห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ส่วนถ้าเป็นกรณีเห็นว่ากฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ซึ่งกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองต้องพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า เพื่อเป็นหลักประกันความยุติธรรมว่าการพิจารณาต้องเป็นไปอย่างรวดเร็ว เพื่อมิให้เกิดความเสียหายขึ้นเป็นระยะเวลานาน^{๔๔}

^{๔๔} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๔

ส่วนที่ ๔

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ความมุ่งหมาย

(๑) กำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นองค์กรอิสระ ทำหน้าที่ตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐ ว่ามีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจขัดต่อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม อย่างร้ายแรง หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมหรือไม่ หากพบว่ามีพฤติกรรมเช่นว่านี้ก็ให้ไต่สวนและมีความเห็น หรือไต่สวนและวินิจฉัยเพื่อดำเนินการต่อไป นอกจากนี้ ยังให้มีหน้าที่ตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว ซึ่งรวมถึงคู่สมรส และ บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลนั้น ๆ ด้วย อันเป็นกลไกที่สำคัญในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของ ประเทศ^{๔๔}

(๒) เมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่ในการตรวจสอบบุคคลอื่นได้ จึงจำเป็นต้องกำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติถูกตรวจสอบได้เช่นกัน เพื่อเป็นการถ่วงดุลและสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดแก่ประชาชนว่าผู้ที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ และความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ตั้ง โดยกำหนดให้มีคณะผู้ไต่สวนอิสระซึ่งตั้งโดยประธานศาลฎีกาทำหน้าที่ในการไต่สวน หาข้อเท็จจริง แล้ว ดำเนินการต่อไปตามกรณีของข้อเท็จจริงที่ปรากฏ^{๔๖}

^{๔๔} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๔

^{๔๖} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๘ วันศุกร์ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙ และครั้งที่ ๑๑๓ วันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๙

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๓๒ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประกอบด้วยกรรมการจำนวนเก้าคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งได้รับการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา</p> <p>ผู้ซึ่งได้รับการสรรหาต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านกฎหมาย บัญชี เศรษฐศาสตร์ การบริหารราชการแผ่นดิน หรือการอื่นใดอันเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และต้องมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ด้วย</p> <p>(๑) รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีผู้พิพากษา อธิบดีศาลปกครองชั้นต้น ตุลาการพระธรรมนูญ หัวหน้าศาลทหารกลาง หรืออธิบดีอัยการมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี</p> <p>(๒) รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี</p> <p>(๓) เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี</p> <p>(๔) ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์</p> <p>(๕) เป็นหรือเคยเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่มีกฎหมายรับรองการประกอบวิชาชีพ โดยประกอบวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่ายี่สิบปีนับถึงวันที่ได้รับการเสนอชื่อ และได้รับการรับรองการประกอบวิชาชีพจากองค์กรวิชาชีพนั้น</p> <p>(๖) เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ทางด้านการบริหาร การเงิน การคลัง การบัญชี หรือการบริหารกิจการวิสาหกิจในระดับไม่ต่ำกว่าผู้บริหารระดับสูงของบริษัทมหาชนจำกัดมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี</p>	<p>กำหนดองค์ประกอบ ที่มา และคุณสมบัติเฉพาะของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพิ่มเติมจากคุณสมบัติทั่วไปที่กำหนดไว้แล้วในมาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖</p>

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>(๗) เคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตาม (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๖) รวมกันไม่น้อยกว่าสิบปี</p> <p>การนับระยะเวลาตามวรรคสอง ให้นับถึงวันที่ได้รับการเสนอชื่อหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหา แล้วแต่กรณี</p>	

คำอธิบายประกอบ

(๑) วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดองค์ประกอบ ที่มา ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติประกอบด้วยกรรมการจำนวนเก้าคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งได้รับการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา^{๔๗} ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้เพิ่มคุณสมบัติ หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการให้สูงขึ้นกว่าที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

(๒) วรรคสอง กำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หลากหลายสาขานั้น เพื่อต้องการให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญที่หลากหลายอันจะเป็นประโยชน์ต่อการทำหน้าที่ตรวจสอบการทุจริตในด้านต่าง ๆ อีกทั้ง การกำหนดให้นักวิชาการหรือภาคเอกชนสามารถเข้ามาเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ เพื่อให้การทำหน้าที่มีประสิทธิภาพและมุมมองที่หลากหลายในการตรวจสอบการทุจริต^{๔๘}

นอกจากนี้ การกำหนดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามที่บัญญัติใน (๑) - (๗) นั้น เพื่อเป็นหลักประกันว่าจะได้บุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ และความซื่อสัตย์สุจริตในตำแหน่งหน้าที่^{๔๙}

(๓) วรรคสอง มาตรา ๒๓๒ (๒) ประเด็นคุณสมบัติการรับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

๑) ผู้ที่ดำรงตำแหน่งมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้บริหารระดับสูงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงและระดับกรม ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ทางบริหาร โดยหมายรวมถึงผู้ว่าราชการจังหวัดหรือเอกอัครราชทูตที่ทำ

^{๔๗} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๕ วันอังคารที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

^{๔๘} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๔ วันจันทร์ที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ และครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙

^{๔๙} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙

หน้าที่หัวหน้าส่วนราชการในต่างประเทศด้วย แต่มิได้หมายรวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งอื่นซึ่งแม้จะมีระดับตำแหน่งเทียบได้ระดับเดียวกับอธิบดี แต่มิได้เป็นผู้ทำหน้าที่หัวหน้าส่วนราชการนั้น

๒) สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากไม่มีฐานะเทียบเท่าส่วนราชการในระดับกรม ตำแหน่งผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงไม่จัดอยู่ในฐานะผู้บริหารของส่วนราชการระดับกรม เว้นแต่ตำแหน่งปลัดกรุงเทพมหานครนั้น ถือว่าเป็นตำแหน่งทางบริหารที่เป็นโครงสร้างประจำเทียบเท่าส่วนราชการระดับกรม

๓) กรณีตามมาตรา ๒๓๒ (๒) การนับระยะเวลาดำรงตำแหน่งไม่จำเป็นต้องดำรงตำแหน่งต่อเนื่องกันไม่น้อยกว่าห้าปี แต่สามารถนับระยะเวลาต่อเนื่องรวมกันได้

(๔) วรรคสอง มาตรา ๒๓๒ (๔) ประเด็นการดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์

๑) ความว่า “ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย” หมายถึง ศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ซึ่งต้องได้รับการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งเฉพาะบุคคลที่มีผลงานผ่านเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดเท่านั้น มิได้หมายรวมถึงตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ศาสตราจารย์พิเศษ หรือกิตติยาจารย์ หรือถ้อยคำที่เรียกเป็นอย่างอื่นซึ่งเป็นการพิจารณายกย่องบุคคลตามกฎหมายเฉพาะของแต่ละสถาบันการศึกษา

๒) ความหมายของการมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ มิได้หมายถึงเพียงการที่บุคคลดังกล่าวยังคงแสดงความรู้ความสามารถทางวิชาการในสาขาที่เคยได้รับตำแหน่งทางวิชาการโดยเฉพาะการผลิตงานเขียนตำรา งานวิจัย หรือบทความ แต่ยังเป็นคุณสมบัติของบุคคลที่ยังดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมในทางวิชาการสาขานั้น ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น ยังคงปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์หรือเป็นวิทยากรบรรยายในสาขาที่เคยได้รับตำแหน่งทางวิชาการในงานสัมมนาทางวิชาการต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ หรือผลงานวิชาการที่เคยสร้างสรรค์มานั้นยังได้รับการยอมรับ ตีพิมพ์ หรืออ้างอิงอย่างสม่ำเสมอ

(๕) วรรคสอง มาตรา ๒๓๒ (๕) ผู้ประกอบวิชาชีพที่มีกฎหมายรับรองการประกอบวิชาชีพ หมายถึง ผู้เป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพต่อไปนี้

- ๑) แพทยสภา ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๕
- ๒) สภาเภสัชกรรม ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ. ๒๕๓๗
- ๓) สภาเทคนิคการแพทย์ ตามพระราชบัญญัติเทคนิคการแพทย์ พ.ศ. ๒๕๔๗
- ๔) ทันตแพทยสภา ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. ๒๕๓๗
- ๕) สัตวแพทยสภา ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. ๒๕๔๕
- ๖) สภาการพยาบาล ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. ๒๕๒๘
- ๗) สภากายภาพบำบัด ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพกายภาพบำบัด พ.ศ. ๒๕๔๗

๘) สภาการแพทย์แผนไทย ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๕๖

๙) สภาการสาธารณสุขชุมชน ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการสาธารณสุขชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๖

๑๐) สภาวิศวกร ตามพระราชบัญญัติวิศวกร. พ.ศ. ๒๕๕๒

๑๑) สภาสถาปนิก ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. ๒๕๕๓

๑๒) สภาวิชาชีพวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิชาชีพวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๕๑

๑๓) ครูสภา ตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๕๖

๑๔) สภานายความ ตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘

๑๕) สภาวิชาชีพบัญชี ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. ๒๕๕๗

๑๖) สภาประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. ๒๕๕๖

(๗) วรรคสอง มาตรา ๒๓๒ (๗) ได้กำหนดให้บุคคลตาม (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๖) หากดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งดังกล่าวรวมกันแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี เป็นผู้มีความสามารถ (๗) เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ได้มีโอกาสเข้ารับการสรรหาเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้มากขึ้น^{๔๐}

(๘) วรรคสาม ในการกำหนดเรื่องการนับระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ให้นับระยะเวลาโดยให้นับถึงวันที่ได้รับการเสนอชื่อหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหา แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจน

^{๔๐} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๔ วันจันทร์ที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๓๓ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว</p> <p>ในระหว่างที่กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กรรมการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ เว้นแต่จะมีกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงห้าคน</p>	<p>กำหนดวาระในการดำรงตำแหน่งของกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทั้งในกรณีปกติ และในกรณีที่มีกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดถึงวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยกำหนดให้มีวาระ ๗ ปี และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์เดียวกับวาระการดำรงตำแหน่งขององค์กรอิสระอื่น

(๒) วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๓๔ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ได้สวนและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง เพื่อดำเนินการต่อไปตามรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต</p> <p>(๒) ได้สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เพื่อดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต</p> <p>(๓) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต</p> <p>(๔) หน้าที่และอำนาจอื่นที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย</p> <p>ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) (๒) และ (๓) ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่จะต้องจัดให้มีมาตรการหรือแนวทางที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพ เกิดความรวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรม ในกรณีจำเป็น</p>	<p>กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ</p>

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>จะมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนในเรื่องที่มีใช้เป็นความผิดร้ายแรง หรือที่เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบางระดับ หรือกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยธุรการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนหรือไต่สวนเบื้องต้นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตก็ได้</p>	

คำอธิบายประกอบ

(๑) วรรคหนึ่ง บทบัญญัตินี้กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ(คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ซึ่งเดิมในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งประธานและรองประธานฝ่ายตุลาการ อัยการสูงสุด ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ รองอัยการสูงสุด ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง และผู้ดำรงตำแหน่งอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ จากตำแหน่ง การดำเนินคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ไม่มีการบัญญัติเรื่องการถอดถอนจากตำแหน่ง แต่ได้เพิ่มหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบกรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ ได้มีการแบ่งกลุ่มบุคคลและฐานความผิดต่าง ๆ รวมทั้งขั้นตอนการดำเนินการให้ชัดเจน เพื่อให้การดำเนินการตรวจสอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นไปในเชิงรุกและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

(๑.๑) ความใน มาตรา ๒๓๔ (๑) เป็นกรณีการตรวจสอบกลุ่มผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน โดยจะถูกรับตรวจสอบในกรณีที่มีการกล่าวหาว่า

- มีพฤติการณ์ร้ายผิดปกติ หรือ
- ทุจริตต่อหน้าที่ หรือ
- จงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย
- ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

หมายเหตุ : เอกสารฉบับนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาตรวจสอบของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

โดยให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจในการไต่สวนและมีความเห็นเพื่อดำเนินการต่อไปตามรัฐธรรมนูญ (ดูคำอธิบายประกอบในมาตรา ๒๓๕ และมาตรา ๒๓๖) หรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๑.๒) ความใน มาตรา ๒๓๔ (๒) เป็นกรณีการตรวจสอบกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยจะถูกตรวจสอบในกรณี

..... ร่ำรวยผิดปกติ.....

- กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือ
- กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

โดยให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจไต่สวนและวินิจฉัยเพื่อดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๑.๓) ความใน มาตรา ๒๓๔ (๓) เป็นกรณีการตรวจสอบทรัพย์สิน โดยกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ซึ่งการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามความในมาตรานี้ หมายความว่ารวมถึงการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีด้วย ทั้งนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าวด้วย

(๑.๔) ความใน มาตรา ๒๓๔ (๔) หน้าที่และอำนาจอื่นที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น ตามมาตรา ๑๔๔ การตรวจสอบเกี่ยวกับการใช้งบประมาณรายจ่าย

(๒) วรรคสอง กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจมอบหมายในเรื่องต่าง ๆ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ดังนี้

(๒.๑) มอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนได้ในเรื่องที่มีใช้ความผิดร้ายแรง หรือที่เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ บางระดับ

(๒.๒) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยธุรการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนหรือไต่สวนเบื้องต้นแทนแล้วเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๓๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๓๖ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เฉพาะที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินผู้ใดมีพฤติการณ์ตามมาตรา ๒๓๔ (๑) ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้สวนข้อเท็จจริง และหากมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เห็นว่าผู้นั้นมีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ได้สวน ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ถ้าเป็นกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา ๒๒๖ วรรคเจ็ด มาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาโดยอนุโลม</p> <p>(๒) กรณีอื่นนอกจาก (๑) ให้ส่งสำนวนการได้สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือดำเนินการอื่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต</p> <p>การได้สวนข้อเท็จจริงและมีมติตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต</p> <p>เมื่อศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้อง ให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะมีคำพิพากษา เว้นแต่ศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ในกรณีที่ศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทาง</p>	<p>กำหนดขั้นตอนและวิธีการในการดำเนินการเมื่อพบว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ใดมีพฤติการณ์ร้ายรอยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง</p>

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>การเมืองมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหาผิดกรณีหรือกระทำ ความผิดตามที่ถูกกล่าวหา แล้วแต่กรณี ให้ผู้ต้องคำพิพากษานั้นพ้น จากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับ เลือกตั้งของผู้นั้น และจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบ ปีด้วยหรือไม่ก็ได้</p> <p>ผู้ใดถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าในกรณีใด ผู้ นั้นไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ</p> <p>ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหามีความผิดฐานร่ำรวยผิดปกติ หรือทุจริตต่อหน้าที่ ให้ริบทรัพย์สินที่ผู้ันั้นได้มาจากการกระทำ ความผิด รวมทั้งบรรดาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทน ทรัพย์สินนั้น ตกเป็นของแผ่นดิน</p> <p>การพิจารณาของศาลฎีกาและศาลฎีกาแผนกคดีอาญา ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้นำสำนวนการไต่สวนของ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นหลักใน การพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลมีอำนาจไต่ สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้</p> <p>ให้นำมาตรานี้มาใช้บังคับแก่กรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๓๔ (๓) ใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจง ใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิด ข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามี เจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้นด้วยโดยอนุโลม</p>	

คำอธิบายประกอบ

(๑) วรรคหนึ่ง กำหนดขั้นตอนและวิธีการในการดำเนินการ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือมี การกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระหรือผู้ว่าการตรวจเงิน

หมายเหตุ : เอกสารฉบับนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาตรวจของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

แผ่นดิน มีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทำการไต่สวนข้อเท็จจริง และหากมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เห็นว่าผู้นั้นมีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ไต่สวน ให้ดำเนินการดังนี้

(๑.๑) ถ้าเป็นกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาวินิจฉัย โดยให้การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาเป็นไปตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาซึ่งต้องกำหนดให้ใช้ระบบไต่สวนและให้ดำเนินการโดยรวดเร็ว

(๑.๒) ถ้าเป็นกรณีอื่นให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือดำเนินการอื่นตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด^{๔๐}

(๒) วรคสอง เป็นการกำหนดกรอบระยะเวลาในการไต่สวนข้อเท็จจริงและมีมติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยให้เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด

(๓) วรคสาม เป็นบทบัญญัติที่ให้ผู้ถูกกล่าวหาต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่เมื่อศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรับฟ้องไปจนกว่าจะมีคำพิพากษา เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น และถ้าได้มีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ผู้ถูกกล่าวหาจริง ให้ผู้ต้องคำพิพากษานั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ที่ทั้งนี้ จะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกิน ๑๐ ปีด้วยหรือไม่ก็ได้^{๔๑}

(๔) วรคสี่ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษให้ผู้ถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ

(๕) วรคห้า กำหนดให้มีการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาเนื่องจากการร้ายแรงผิดปกติหรือการทุจริตต่อหน้าที่ โดยให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

(๖) วรคหก ในการพิจารณาคดีของศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องใช้สำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นหลัก และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลสามารถไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

^{๔๐} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๕ วันอังคารที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ครั้งที่ ๒๖ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙ และครั้งที่ ๑๑๓ วันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๙

^{๔๑} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙

(๗) วรรคเจ็ด การที่บัญญัติให้นำมาใช้บังคับกับกรณีบุคคลตามมาตรา ๒๓๔ (๓) ที่จิตใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินโดยอนุโลมนั้น หมายความว่า ต้องนำมาตรา ๒๓๕ มาใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่จิตใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้นได้ด้วยโดยอนุโลม^{๔๓}

^{๔๓} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ขอเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๑๓ วันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๙

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๓๖ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อกล่าวหาว่ากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติผู้ใดกระทำการตามมาตรา ๒๓๔ (๑) โดยยื่นต่อประธานรัฐสภาพร้อมด้วยหลักฐานตามสมควร หากประธานรัฐสภาเห็นว่ามีความสมควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามที่กล่าวหา ให้ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องไปยังประธานศาลฎีกาเพื่อตั้งคณะผู้ไต่สวนอิสระจากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ เพื่อไต่สวนหาข้อเท็จจริง</p> <p>คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม หน้าที่และอำนาจ วิธีการไต่สวน ระยะเวลาการไต่สวน และการดำเนินการอื่นที่จำเป็นของคณะผู้ไต่สวนอิสระ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ</p>	<p>กำหนดเงื่อนไขในการเข้าชื่อกล่าวหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กระทำผิดตามมาตรา ๒๓๔ (๑)</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่เปิดให้มีการตรวจสอบกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่ามีพฤติการณ์ร้ายชัดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงหรือไม่ ซึ่งแตกต่างจากที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทั้งในเรื่องจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อ และไม่ได้มีการบัญญัติให้ที่ประชุมวุฒิสภาเป็นผู้ที่ถอดถอนออกจากตำแหน่งอีกต่อไป ซึ่งเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้ยื่นคำร้องต่อประธานวุฒิสภาเนื่องจากวุฒิสภามีอำนาจในการถอดถอน แต่ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ไม่ได้กำหนดให้วุฒิสภามีอำนาจในการถอดถอน ดังนั้น จึงกำหนดให้ยื่นคำร้องต่อประธานรัฐสภาแทน เพื่อให้สอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจของประธานรัฐสภา โดยกำหนดให้บุคคลต่อไปนี้มีสิทธิเข้าชื่อกล่าวหาว่ากรรมการ ป.ป.ช. ผู้ขึ้นกระทำความผิดต่อประธานรัฐสภา พร้อมด้วยหลักฐานตามสมควรได้^{๔๔}

^{๔๔} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๘ วันศุกร์ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ และครั้งที่ ๑๑๓ วันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๙

(๑.๑) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้ง ๒ สภา จำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้ง ๒ สภา ซึ่งแตกต่างจากที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ได้กำหนดจำนวนไว้ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้ง ๒ สภา หรือ

(๑.๒) ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐,๐๐๐ คน ซึ่งเป็นจำนวนเดียวกับที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเหมาะสม และง่ายในการตรวจสอบ เพราะหากกำหนดจำนวนไว้เป็นจำนวนที่มากกว่านี้ อาจทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าชื่อตรวจสอบได้อันทำให้เกิดการตรวจสอบได้จริง^{๔๔}

(๒) วรรคสอง เมื่อได้มีการยื่นกล่าวหากรรมการดังกล่าวแล้ว หากประธานรัฐสภาเห็นว่ามีความเห็นสมควรสงสัยว่ามีการกระทำตามที่ถูกกล่าวหา ให้ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องไปยังประธานศาลฎีกาเพื่อตั้งคณะผู้ไต่สวนอิสระจากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ เพื่อไต่สวนข้อเท็จจริง โดยรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม หน้าที่และอำนาจ วิธีการไต่สวน ระยะเวลาการไต่สวน และการดำเนินการอื่นตามที่จำเป็นของคณะผู้ไต่สวนอิสระ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ^{๔๕}

วัตถุประสงค์ในการตั้งผู้ไต่สวนอิสระขึ้นมาทำการไต่สวนหาข้อเท็จจริงก่อน เพื่อให้มีการพิจารณากลับกรองข้อเท็จจริงก่อนที่จะเสนอเรื่องต่อศาล เนื่องจากหากมีการเสนอเรื่องต่อศาลแล้ว ผู้ถูกกล่าวหาต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษา อันจะทำให้เกิดปัญหาต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ ดังนั้น จึงต้องมีการกลับกรองข้อเท็จจริงในเบื้องต้นก่อน^{๔๖}

^{๔๔} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๘ วันศุกร์ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

^{๔๕} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๘ วันศุกร์ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ และครั้งที่ ๑๑๓ วันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๙

^{๔๖} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๓๗ เมื่อดำเนินการไต่สวนแล้วเสร็จ ให้คณะผู้ไต่สวนอิสระดำเนินการ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ถ้าเห็นว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูลให้สั่งยุติเรื่อง และให้คำสั่งดังกล่าวเป็นที่สุด</p> <p>(๒) ถ้าเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย โดยให้นำความในมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคหก มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p> <p>(๓) ถ้าเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหา มีพฤติการณ์ตามที่ถูกล่าวหา และมีใช้กรณีตาม (๒) ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และให้นำความในมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	<p>กำหนดขั้นตอนการดำเนินการของผู้ไต่สวนอิสระเมื่อไต่สวนแล้วเสร็จ</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) บทบัญญัตินี้ได้วางหลักการใหม่เพื่อกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานของคณะผู้ไต่สวนอิสระ ในการไต่สวนกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่ถูกล่าวหาให้เกิดความชัดเจน โดยมีขั้นตอนดังนี้^{๔๔}

(๑.๑) ถ้าเห็นว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูลให้สั่งยุติเรื่อง และให้คำสั่งดังกล่าวเป็นที่สุด

(๑.๒) ถ้าเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย ซึ่งเมื่อศาลฎีกาได้ประทับรับฟ้องแล้ว ให้กรรมการผู้ถูกกล่าวหา นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษา เว้นแต่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น และถ้าได้มีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหา มีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ถูกล่าวหาจริง ให้ผู้ต้องคำพิพากษานั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น ทั้งนี้ จะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกิน ๑๐ ปีด้วย

^{๔๔} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙ ครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙ และครั้งที่ ๑๑๓ วันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๙

หรือไม่ก็ได้ ซึ่งในการพิจารณาของศาลฎีกานั้น ให้ใช้สำนวนไตสวนของคณะผู้ไตสวนอิสระเป็นหลัก แต่ไม่ตัดอำนาจของศาลที่จะไตสวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

(๑.๓) ถ้าเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาที่มีพฤติการณ์ร้ายวณผิดปกติ พุจริตต่อหน้าที หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้ส่งสำนวนการไตสวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยเมื่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ประทับรับฟ้องแล้ว ให้กรรมการผู้ถูกกล่าวหาหนี้นหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษา เว้นแต่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น และถ้าได้มีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหาที่มีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาจริง ให้ผู้ต้องคำพิพากษานั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้หนี้น ทั้งนี้ จะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกิน ๑๐ ปีด้วยหรือไม่ก็ได้ รวมทั้งให้ศาลมีอำนาจริบทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

(๒) ความใน (๓) การที่กำหนดให้มูลความผิดอื่นนอกจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ต้องส่งสำนวนการไตสวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น เนื่องจากมูลความผิดดังกล่าว เป็นมูลความผิดที่ส่อไปในทางอาญาดังนั้น จึงต้องให้อัยการสูงสุดเป็นผู้ดำเนินการฟ้องคดี^{๔๔}

(๓) สำหรับกรรมการที่ถูกศาลพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าในกรณีใด จะไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ

^{๔๔} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๕ วันอังคารที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ และครั้งที่ ๒๗ วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

ส่วนที่ ๕

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ความมุ่งหมาย

(๑) บทบัญญัติในส่วนที่ ๕ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินนั้น มีองค์ประกอบอยู่ ๒ ส่วน คือ^{๖๐}

(๑.๑) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และ

(๑.๒) ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

การที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติโครงสร้างขององค์กรตรวจเงินแผ่นดินให้แตกต่างไปจากองค์กรอิสระอื่น เนื่องจากมีความแตกต่างกันในเรื่องภารกิจหน้าที่ ซึ่งองค์กรอิสระอื่นนั้น หน้าที่และอำนาจจะเป็นของคณะกรรมการ และมีเลขาธิการทำหน้าที่เป็นหัวหน้าหน่วยงานธุรการเพื่อช่วยให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเป็นไปได้อย่างเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ แต่สำหรับองค์กรตรวจเงินแผ่นดินนั้น หน้าที่และอำนาจในการตรวจเงินแผ่นดินจะเป็นหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ส่วนคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินจะเป็นผู้กำกับการทำงานของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน โดยการวางนโยบายการตรวจเงินแผ่นดินและหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน แต่จะไม่มีอำนาจไปสั่งการผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินให้เข้าตรวจหน่วยรับตรวจใดหน่วยใดหน่วยหนึ่ง หรือมีผลเป็นการเลือกปฏิบัติต่อหน่วยรับตรวจ หรือทำให้มีการตรวจสอบที่อยู่ นอกเหนือหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าการ หรือมีผลให้ผู้ว่าการไม่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเป็นไปตามหลักที่ผู้ว่าการต้องมีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ แต่ยังคงรับผิดชอบต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินอยู่

(๒) สำหรับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินนั้น มีหน้าที่และอำนาจในการวางนโยบายและกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับกับการตรวจเงินแผ่นดิน รวมทั้งกำกับกับการตรวจเงินแผ่นดินให้ เป็นไปตามนโยบายและหลักเกณฑ์ และกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐด้วย และยังมีอำนาจให้ คำปรึกษา แนะนำ หรือเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินแผ่นดิน รวมถึงให้คำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่อง เกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินแผ่นดินของหน่วยงานรัฐด้วย นอกจากนี้ยังมีอำนาจสั่งลงโทษทางปกครองกรณีที่มีการ กระทำความผิดกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ^{๖๑}

(๓) ส่วนหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินนั้น มีหน้าที่และอำนาจในการตรวจเงินแผ่นดินให้เป็นไปตามนโยบายการตรวจเงินแผ่นดินและหลักเกณฑ์มาตรฐานที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

^{๖๐} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ขวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๕ วันอังคารที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

^{๖๑} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ขวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙

กำหนด ตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานของรัฐ และมีอำนาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการดังกล่าว รวมทั้งกำกับและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวด้วย^{๖๒}

(๔) นอกจากหน้าที่และอำนาจดังกล่าวแล้ว ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินยังมีอำนาจแจ้งให้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทราบว่ามีกรณีการใช้จ่ายเงินแผ่นดินที่มีพฤติการณ์อันเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ จงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรืออาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม และเป็นกรณีที่อยู่นอกเหนืออำนาจของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวทราบและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป อันเป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรอิสระในการปราบปรามการทุจริตในประเทศ

^{๖๒} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๔

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๓๘ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ประกอบด้วยกรรมการจำนวนเจ็ดคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งได้รับการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา</p> <p>ผู้ซึ่งได้รับการสรรหาต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน กฎหมาย การบัญชี การตรวจสอบภายใน การเงินการคลัง และด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการตรวจเงินแผ่นดิน ทั้งนี้ เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี</p>	<p>กำหนดองค์ประกอบ ที่มา รวมถึงคุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) วรรคหนึ่ง บทบัญญัตินี้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ที่มา ของผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติขึ้นเป็นครั้งแรกได้กำหนดจำนวนคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินไว้เก้าคน ต่อมาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดจำนวนคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเจ็ดคน ซึ่งในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินประกอบด้วยกรรมการจำนวนเจ็ดคน ตามที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งได้รับการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับขอบเขตหน้าที่และอำนาจ สามารถทำหน้าที่ได้ตรงตามความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้สรรหาบุคคลที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในระดับสูงได้อย่างแท้จริง

(๒) วรรคสอง การกำหนดคุณสมบัติของกรรมการตรวจเงินแผ่นดินในรัฐธรรมนูญฉบับนี้แตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่าน ๆ มา กล่าวคือ กรรมการตรวจเงินแผ่นดินจะต้องมีคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามที่เป็นการทั่วไปของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระทุกองค์กรแล้ว ในมาตรานี้ยังกำหนดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินจะต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน กฎหมาย การบัญชี การตรวจสอบภายใน การเงินการคลัง และด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการตรวจเงินแผ่นดิน ทั้งนี้ เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี เนื่องจากการเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ ประกอบกับงานด้านการตรวจเงินแผ่นดินมิใช่จะต้องเป็นผู้มีความรู้ด้านบัญชีเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องมีความรู้ความชำนาญในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น

หมายเหตุ : เอกสารฉบับนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาตรวจสอบของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ด้านกฎหมาย การตรวจสอบบัญชี หรือด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ การที่กำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี เพื่อให้ได้ผู้มีประสบการณ์การทำงานในระดับหนึ่ง สามารถตรวจเงินแผ่นดินและวางนโยบายการทำงานได้ รวมถึงเพื่อให้ได้บุคคลที่มีอายุที่เหมาะสมมาดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน^{๖๓}

ทั้งนี้ บุคคลที่จะถือว่ามีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ตามความมุ่งหมายของมาตรานี้ หมายถึงผู้ที่เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการผู้ดำรงตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูงหรือเทียบเท่า หรือเป็นหรือเคยเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาและดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์มาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี หรือเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยผู้สอบบัญชีหรือวิชาชีพบัญชีมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี และดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงในหน่วยงานของรัฐ หรือเคยดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับประธานกรรมการ กรรมการผู้จัดการ หรือตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่นของธุรกิจที่เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และต้องดำรงตำแหน่งดังกล่าวรวมเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี^{๖๔}

^{๖๓} บันทึกการประชุม คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๗ วันอังคารที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๐

^{๖๔} บันทึกการประชุม คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๗ วันอังคารที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๐

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
มาตรา ๒๓๙ กรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว	กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

คำอธิบายประกอบ

เป็นบทบัญญัติที่กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน โดยกำหนดให้มีวาระ ๗ ปี และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์เดียวกับวาระการดำรงตำแหน่งขององค์กรอิสระอื่น

^{๖๔} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๕๐ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) วางนโยบายการตรวจเงินแผ่นดิน</p> <p>(๒) กำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน</p> <p>(๓) กำกับการตรวจเงินแผ่นดินให้เป็นไปตาม (๑) และ (๒) และกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ</p> <p>(๔) ให้คำปรึกษา แนะนำ หรือเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินแผ่นดินให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ รวมทั้งการให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐในการแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินแผ่นดิน</p> <p>(๕) ส่งลงโทษทางปกครองกรณีมีการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ</p> <p>การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน</p> <p>ผู้ถูกส่งลงโทษตาม (๕) อาจอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง ในการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุดต้องคำนึงถึงนโยบายการตรวจเงินแผ่นดินและหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินตาม (๑) และ (๒) ประกอบด้วย</p>	<p>กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) บทบัญญัตินี้ กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน โดยเทียบเคียงกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งได้บัญญัติให้มีหน้าที่และอำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน ให้คำปรึกษา แนะนำ และเสนอแนะให้มีการแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน ส่วนที่แตกต่างจากเดิมนั้น

หมายเหตุ : เอกสารฉบับนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาตรวจของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

คือ ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการวินัยทางการเงินและการคลัง เนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีความมุ่งหมายให้ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้วินิจฉัยและกำหนดโทษปรับทางปกครองในความผิดทางวินัยการเงินการคลัง ของรัฐ ซึ่งคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจในการแนะนำและกำกับดูแลโดยต้องไม่แทรกแซง หน้าที่และอำนาจของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตามหลักความเป็นอิสระของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน^{๖๖}

(๒) วรรคหนึ่ง คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจในการกำกับการปฏิบัติหน้าที่ ของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน โดยการกำหนดนโยบายการตรวจเงินแผ่นดิน และหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการ ตรวจเงินแผ่นดิน และตรวจสอบรายงานผลการตรวจเงินแผ่นดินตามที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมอบหมาย เท่านั้น

(๓) บทบัญญัติใน (๔) การกำหนดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจในการ ให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐในการแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินแผ่นดินนั้น เนื่องจากปัญหาดังกล่าว บางส่วนเกิดจากความไม่รู้ของหน่วยงานรัฐ ซึ่งเป็นปัญหาเล็กน้อย จึงควรให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมี อำนาจสั่งการให้หน่วยงานของรัฐแก้ไขให้ถูกต้องได้โดยไม่ลงโทษ อันจะทำให้การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ เป็นไปในทางที่ดีมากยิ่งขึ้น^{๖๗}

(๔) วรรคสาม เหตุที่ให้ผู้ถูกสั่งลงโทษตาม (๕) ต้องอุทธรณ์ไปยังศาลปกครองสูงสุดภายในเก้าสิบ วัน เนื่องจากผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้มีหน้าที่ตรวจเงินแผ่นดินให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเงินการคลัง ของรัฐ และเมื่อพบว่ามีกรกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการเงินการคลังของรัฐ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินก็ สามารถสั่งลงโทษทางปกครองแก่ผู้นั้นได้^{๖๘} โดยได้เปิดกว้างให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินสามารถใช้ดุลพินิจใน เรื่องความผิดและบทกำหนดโทษ ทั้งนี้ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินสามารถวางแนวทางเป็นการภายในได้ว่า ความผิดใดควรมีบทลงโทษเท่าใด หากมีความผิดที่นอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้หรือแนวทางที่เคยปฏิบัติ ก็ให้เป็นดุลพินิจของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินโดยคำนึงถึงความร้ายแรงของพฤติกรรมที่กระทำผิดและความ เสียหายที่เกิดจากการกระทำผิดนั้น

^{๖๖} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๘ วันศุกร์ที่ ๓๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

^{๖๗} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙

^{๖๘} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๔๑ ให้มีผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินคนหนึ่ง ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาโดยได้รับการเสนอชื่อจากคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน</p> <p>ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน</p> <p>ผู้ได้รับการเสนอชื่อเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และให้นำความในมาตรา ๒๐๔ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสี่ และมาตรา ๒๐๕ มาใช้บังคับแก่การแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินด้วยโดยอนุโลม</p> <p>การสรรหา การคัดเลือก และการเสนอชื่อผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน</p>	<p>กำหนดกระบวนการการได้มาซึ่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) วรรคหนึ่ง บทบัญญัตินี้กำหนดกระบวนการการได้มาซึ่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน แตกต่างจากที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เนื่องจากได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการองค์กรแตกต่างจากองค์กรอิสระอื่น ๆ โดยให้หน้าที่และอำนาจในการดำเนินการของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินจะอยู่ที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดโดยจะอยู่ภายใต้การกำกับของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และได้กำหนดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้เสนอชื่อผู้สมควรได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเพื่อให้วุฒิสภาให้ความเห็นชอบ

(๒) วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต้องมีคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน^{๒๔} เนื่องจากหน้าที่และอำนาจในการตรวจเงินแผ่นดินเป็นของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน จึงจำเป็นต้องกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามให้สูงเทียบเท่ากับคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

^{๒๔} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙

(๓) วรรคสาม เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้การสรรหาผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต้องได้รับความเห็นชอบของวุฒิสภาซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นลักษณะเดียวกับการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๐๔ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสี่ และมาตรา ๒๐๕ โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ถ้าในกรณีที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบ ให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเสนอชื่อบุคคลผู้จะดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินใหม่แทนบุคคลที่ไม่ได้รับความเห็นชอบแล้วเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป และเมื่อวุฒิสภาให้ความเห็นชอบกับรายชื่อนั้นแล้ว ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ^{๗๐} เพื่อให้การได้มาซึ่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบที่เข้มงวด อันจะได้มาซึ่งบุคคลที่มีความเหมาะสมและมีความสามารถในการตรวจเงินแผ่นดิน

นอกจากนี้ การบัญญัติให้นำมาตรา ๒๐๕ มาใช้โดยอนุโลม หมายความว่า ถ้าผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาให้เป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินยังมีได้พ้นจากตำแหน่งข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด หรือยังประกอบวิชาชีพเป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระอยู่ ต้องแสดงหลักฐานว่าได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพนั้นแล้วต่อประธานวุฒิสภา ภายในเวลาที่ประธานวุฒิสภากำหนด ซึ่งต้องเป็นเวลาก่อนที่ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง ในกรณีที่มิได้แสดงหลักฐานภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิ และให้ดำเนินการใหม่ตั้งแต่นั้น^{๗๑}

(๔) วรรคสี่ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้นำรายละเอียดเกี่ยวกับการสรรหา การคัดเลือก และการเสนอชื่อผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไปบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน^{๗๒} ทั้งนี้ กระบวนการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของคณะกรรมการสรรหาเป็นการดำเนินการตามมาตรา ๒๐๓ ไม่ได้นำมาใช้กับการสรรหาผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินด้วย เนื่องจากในมาตรานี้ได้บัญญัติกระบวนการสรรหาผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไว้เป็นการเฉพาะแล้ว^{๗๓}

^{๗๐} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙ และครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙

^{๗๑} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙ และครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙

^{๗๒} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙

^{๗๓} บันทึกการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๓๒๘ วันพฤหัสบดีที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๐

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๔๒ ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินปฏิบัติหน้าที่โดยเที่ยงธรรม เป็นกลาง และปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้ดุลพินิจ โดยมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ตรวจเงินแผ่นดินตามนโยบายการตรวจเงินแผ่นดินและหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินกำหนด และตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ</p> <p>(๒) ตรวจผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานของรัฐ</p> <p>(๓) มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตาม (๑) และ (๒)</p> <p>(๔) กำกับและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตาม (๓)</p>	<p>กำหนดหน้าที่และอำนาจการตรวจเงินแผ่นดินโดยดีอย่างเที่ยงธรรม เป็นกลาง ปราศจากอคติทั้งปวง</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) บทบัญญัตินี้เป็นการกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เนื่องจากได้เพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจของตรวจเงินแผ่นดินมากขึ้น ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๔ และมาตรา ๒๔๕ (ดูคำอธิบายประกอบในมาบทบัญญัติหน้าที่นั้น ต้องเป็นไปโดยเที่ยงธรรม เป็นกลาง และปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้ดุลพินิจ

(๒) สำหรับหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินนั้น มีดังนี้

(๒.๑) ตรวจเงินแผ่นดินตามนโยบายการตรวจเงินแผ่นดินและหลักเกณฑ์มาตรฐานการตรวจเงินแผ่นดินที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินกำหนด และตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลัง และมีอำนาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการดังกล่าวได้ โดยผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต้องกำกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวด้วย”^{๔๔}

^{๔๔} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๐

^{๔๕} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๐

(๒.๒) ตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานของรัฐ และมีอำนาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการดังกล่าวได้ โดยผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต้องกำกับและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวด้วย^{๗๖}

---

^{๗๖} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๔

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๔๓ ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ โดยรับผิดชอบต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยธุรการของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน</p> <p>วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน</p>	<p>กำหนดหลักประกันความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ภายใต้การกำกับของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่แตกต่างจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งวางหลักการที่รับรองความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยธุรการ โดยยังคงมีความยึดโยงกับคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินอยู่ เพื่อให้การตรวจเงินแผ่นดินเป็นไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ โดยการกำหนดให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หมายถึงคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้กำหนดมาตรฐาน นโยบาย แล้วกำกับให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินปฏิบัติตามเท่านั้น แต่จะไม่มีอำนาจไปสั่งการผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินให้เข้าตรวจหน่วยรับตรวจใดหน่วยใดหน่วยหนึ่ง หรือมีผลเป็นการเลือกปฏิบัติต่อหน่วยรับตรวจ หรือทำให้มีการตรวจสอบที่อยู่นอกเหนือหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าการ หรือมีผลให้ผู้ว่าการไม่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเป็นไปตามหลักที่ผู้ว่าการต้องมีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ แต่ยังคงต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินอยู่ และการที่บัญญัติเช่นนี้ เพื่อมิให้เกิดกรณีที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินอาจกระทำการบางอย่างตามอำเภอใจซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายได้ จึงต้องบัญญัติให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน^{๗๖}

(๒) วรรคสอง เป็นบัญญัติให้นำรายละเอียดเกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินให้นำไปบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน^{๗๗}

^{๗๖} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๘ วันศุกร์ที่ ๓๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

^{๗๗} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๔๔ ในกรณีที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการใช้จ่ายเงินแผ่นดินมีพฤติการณ์อันเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ จงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรืออาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม และเป็นกรณีที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีอำนาจจะดำเนินการใดได้ ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินแจ้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี เพื่อทราบและดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป</p> <p>ในการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือหน่วยงานอื่นตามที่ได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเอกสารและหลักฐานที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบหรือจัดทำขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือของหน่วยงานอื่นนั้น แล้วแต่กรณี</p>	<p>บูรณาการหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเข้ากับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามการทุจริต</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) บทบัญญัตินี้เป็นบทบัญญัติใหม่เพื่อมุ่งหมายแก้ปัญหาการทับซ้อนในการทำหน้าที่และการใช้อำนาจขององค์กรอิสระ โดยกำหนดกระบวนการเพื่อเชื่อมโยงการทำหน้าที่การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินแผ่นดินของหลายองค์กรเพื่อให้การปราบปรามการทุจริตได้ผลอย่างแท้จริง

(๒) วรรคหนึ่ง กำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเพื่อดำเนินการเฉพาะเรื่องซึ่งนอกเหนือการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจทั่วไปในเรื่องที่คาบเกี่ยวระหว่างหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่พบการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินแผ่นดินหรืออาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ซึ่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีอำนาจจะดำเนินการใดได้ โดยให้แจ้งหน่วยงานดังกล่าวที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป ยกตัวอย่างเช่น ในกรณีที่เกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้ง ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีอำนาจดำเนินการได้ แต่สามารถตรวจสอบการใช้จ่ายเงินเพื่อเรียก

หมายเหตุ : เอกสารฉบับนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาตรวจสอบของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

เงินคืนได้ ส่วนเรื่องเกี่ยวกับการทุจริตนั้น ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินจะต้องส่งสำนวนการตรวจสอบไปให้ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป เป็นต้น

(๓) **วรรคสอง** กำหนดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับวรรคหนึ่ง โดยให้ถือว่าเอกสารและหลักฐานที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบหรือจัดทำขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือของหน่วยงานอื่น เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินการของหน่วยงานดังกล่าวต่อไป^{๙๙}

^{๙๙} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๑๓ วันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๙

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๔๕ เพื่อประโยชน์ในการระงับหรือยับยั้งความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่การเงินการคลังของรัฐ ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเสนอผลการตรวจสอบการกระทำที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐและอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่การเงินการคลังของรัฐอย่างร้ายแรง ต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเพื่อพิจารณา</p> <p>ในกรณีที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเห็นพ้องด้วยกับผลการตรวจสอบดังกล่าว ให้ปรึกษารัฐมนตรีว่าการการเลือกตั้งและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หากที่ประชุมร่วมเห็นพ้องกับผลการตรวจสอบนั้น ให้ร่วมกันมีหนังสือแจ้งสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบโดยไม่ชักช้า และให้เปิดเผยผลการตรวจสอบดังกล่าวต่อประชาชนเพื่อทราบด้วย</p>	<p>กำหนดหน้าที่ของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินในการระงับหรือยับยั้งความเสียหายอย่างร้ายแรงที่อาจเกิดขึ้นแก่การเงินการคลังของรัฐ</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) บทบัญญัตินี้เป็นหลักการใหม่อันเป็นจุดแข็งของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กำหนดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องมาตรา ๒๒๑ ซึ่งกำหนดให้องค์กรอิสระต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันเพื่อป้องกันความเสียหายแก่การเงินการคลังของรัฐ โดยถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นกลไกการตรวจสอบภาครัฐเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๒) วรรคหนึ่ง กำหนดให้กรณีที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตรวจพบการใช้จ่ายเงินของรัฐอาจก่อให้เกิดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่การเงินการคลังของรัฐซึ่งไม่เป็นไปตามกฎหมายวินัยการเงินการคลัง รายงานต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

(๓) วรรคสอง การที่องค์กรทั้ง ๓ องค์กรนี้ร่วมกันมีหนังสือแจ้งสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบโดยไม่ชักช้า และให้เปิดเผยผลการตรวจสอบดังกล่าวต่อประชาชนเพื่อทราบด้วยนั้น เพื่อเป็นการดูแลให้การดำเนินการของรัฐเป็นไปตามกฎหมายวินัยการเงินการคลัง อันเป็นกลไกส่วนหนึ่งในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งจะทำให้ประเทศสามารถก้าวไปข้างหน้าได้อย่างยั่งยืน^{๕๐}

^{๕๐} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙

ส่วนที่ ๖
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ความมุ่งหมาย

กำหนดให้มีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระ ซึ่งเดิมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ต่อมาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีสถานะเป็นองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้รับการบัญญัติให้เป็นองค์กรอิสระ โดยกำหนดให้องค์ประกอบ คณะกรรมการสรรหาแตกต่างจากคณะกรรมการสรรหาองค์กรอิสระอื่น กล่าวคือ มีที่มาที่มีความหลากหลายโดยการสรรหาต้องให้มีผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสรรหาด้วย ทั้งยังกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งการกำหนดองค์ประกอบและที่มาให้มีความหลากหลายดังกล่าวนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการปารีส (Paris Principles) ซึ่งเป็นหลักการที่เป็นข้อตกลงร่วมกันของนานาชาติในการรับรองคุ้มครององค์กรสิทธิมนุษยชน ด้วย ทั้งนี้ได้กำหนดกรอบหน้าที่และอำนาจไว้ในรัฐธรรมนูญเพิ่มเติมจากที่เคยกำหนดในรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมา โดยให้มีหน้าที่และอำนาจชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยไม่ชักช้าในกรณีที่มีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในระดับสากลและของประเทศไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา^{๑๑}

^{๑๑} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙ ครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙ และครั้งที่ ๑๑๓ วันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๙

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๔๖ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประกอบด้วยกรรมการจำนวนเจ็ดคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากผู้ซึ่งได้รับการสรรหาผู้ซึ่งได้รับการสรรหาต้องมีความรู้และประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เป็นกลางทางการเมือง และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์</p> <p>กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว</p> <p>คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การสรรหา และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทั้งนี้ บทบัญญัติเกี่ยวกับการสรรหาต้องกำหนดให้ผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนมีส่วนร่วมในการสรรหาด้วย</p>	<p>กำหนดจำนวน องค์ประกอบ ที่มา คุณสมบัติ และวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพิ่มเติมจากคุณสมบัติทั่วไปที่กำหนดไว้แล้วในมาตรา ๒๔๕ และมาตรา ๒๑๖</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) วรรคหนึ่ง บทบัญญัตินี้ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดถึงองค์ประกอบ ที่มา คุณสมบัติ และวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยกำหนดให้ที่มาสอดคล้องกับหลักการสากลซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันของนานาชาติในการรับรองคุ้มครององค์การสิทธิมนุษยชน ซึ่งรายละเอียดปลีกย่อยที่เกี่ยวกับคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การสรรหา และการพ้นจากตำแหน่ง ให้นำไปบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ^{๒๖}

ทั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ต้องมีความเป็นกลางทางการเมือง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน กฎหมายภายในประเทศ และกฎหมายระหว่างประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) และ หลักการปารีสว่าด้วยสถานะของสถาบันแห่งชาติเพื่อการส่งเสริม

^{๒๖} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙ ครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙ และครั้งที่ ๑๐๑ วันพุธที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๙

และคํวครองสิทธิมนุษยชน (Paris Principles Relating to the Status of National Institutions for the Promotion and Protection of Human Rights)

(๒) วรรคสอง กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยกำหนดให้มีวาระ ๗ ปี และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์เดียวกับวาระการดำรงตำแหน่งขององค์กรอิสระอื่น^{๕๓}

(๓) วรรคสาม การสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากองค์กรอิสระอื่น โดยจะต้องเปิดกว้างและควรมีองค์ประกอบของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่มีความหลากหลาย เพื่อให้ตรงตามเจตนารมณ์ของหลักการปารีส^{๕๔}

^{๕๓} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙

^{๕๔} บันทึกการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๓๐๗ วันศุกร์ที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๐

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๔๗ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกกรณีโดยไม่ล่าช้า และเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน ต่อหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง</p> <p>(๒) จัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี และเผยแพร่ต่อประชาชน</p> <p>(๓) เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน</p> <p>(๔) ชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยไม่ชักช้าในกรณีที่มีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย โดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม</p> <p>(๕) สร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน</p> <p>(๖) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>เมื่อรับทราบรายงานตาม (๑) และ (๒) หรือข้อเสนอแนะตาม (๓) ให้คณะรัฐมนตรีดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสมโดยเร็ว กรณีใดไม่อาจดำเนินการได้หรือต้องใช้เวลาในการดำเนินการ ให้แจ้งเหตุผลให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบโดยไม่ชักช้า</p> <p>ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องคำนึงถึงความผาสุกของประชาชนชาวไทยและผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติเป็นสำคัญด้วย</p>	<p>กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการตรวจสอบข้อเท็จจริง การจัดทำรายงาน เสนอแนะมาตรการ แนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ โดยคำนึงถึงความผาสุกของประชาชนชาวไทยและผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติเป็นสำคัญ</p>

หมายเหตุ : เอกสารฉบับนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาตรวจสอบของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

คำอธิบายประกอบ

(๑) บทบัญญัตินี้ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดถึงหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งเดิมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นตามพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของไทย และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าว เสนอแนะนโยบายและเสนอการปรับปรุงกฎหมาย ส่งเสริมการศึกษาการวิจัยและการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน และการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน และต่อมาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีสถานะเป็น “องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ” และได้มีการเพิ่มอำนาจหน้าที่ในการเสนอเรื่องหรือฟ้องคดีต่อศาล ทั้งนี้ บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีสถานะเป็น “องค์กรอิสระ” และมีหน้าที่และอำนาจแตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ โดยไม่ได้ให้อำนาจคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการเสนอเรื่องหรือฟ้องคดีต่อศาล และไม่ได้มุ่งหมายให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นเพียงองค์กรตรวจสอบสิทธิในประเทศเท่านั้น แต่มุ่งหมายให้มีบทบาทสำคัญในการรักษาผลประโยชน์ของประเทศโดยเพิ่มหน้าที่และอำนาจในการชี้แจงและแถลงข้อเท็จจริงที่ถูกต้องให้ต่างประเทศทราบในกรณีที่มีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยที่บิดเบือน ไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม

(๒) บทบัญญัติใน (๑) เป็นหน้าที่ในการตรวจสอบเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศทุกกรณี

(๓) บทบัญญัติใน (๒) เป็นการกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการในการจัดทำรายงานเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ

(๔) บทบัญญัติใน (๓) เป็นการกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการในการเสนอแนะแนวทาง ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอันเนื่องมาจากการทำหน้าที่ตาม (๑) และ (๒)

(๕) บทบัญญัติใน (๔) เป็นการกำหนดให้มีการชี้แจงและแถลงข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในกรณีที่มีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยที่บิดเบือน ไม่ถูกต้อง หรือไม่เป็นธรรม ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นผู้ชี้แจงและแถลงข้อเท็จจริงโดยไม่ล่าช้า เพื่อให้ได้รับการยอมรับและมีความน่าเชื่อถือมากกว่าหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ชี้แจงเอง เนื่องจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระ จึงมีความน่าเชื่อถือและเป็นกลางมากกว่าหน่วยงานของรัฐ โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่ในการชี้แจงข้อเท็จจริงเรื่องสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยที่ถูกต้องให้กับต่างประเทศ

ทราบด้วย ซึ่งในการชี้แจงนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถประสานงานกับกระทรวงการต่างประเทศในการชี้แจงข้อเท็จจริงให้ต่างประเทศเกิดความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนที่ถูกต้องได้^{๕๔}

(๖) บทบัญญัติใน (๕) เป็นการกำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่สร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชนเพื่อให้มีมาตรฐานที่สูงขึ้นในทุกด้าน เป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชนให้กับประชาชน โดยมีการสื่อสารกับสังคมและรณรงค์ให้สามารถรับรู้และเข้าใจปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจัง รวมถึงการส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน อันจะเป็นกลไกหนึ่งในการปกป้องและแก้ไขปัญหาในเรื่องสิทธิมนุษยชนได้เป็นอย่างดี^{๕๖}

(๗) บทบัญญัติใน (๖) เป็นการกำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ^{๕๗}

(๘) วรรคสอง เป็นการเร่งรัดให้คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชนโดยเร็ว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดผลในการปกป้องสิทธิมนุษยชนได้อย่างแท้จริง^{๕๘}

(๙) วรรคสาม เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ที่แสดงถึงคำอธิบายประกอบสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ต้องคำนึงถึงความผาสุกของประชาชนชาวไทยและผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติเป็นสำคัญ^{๕๙}

^{๕๔} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙ และครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙

^{๕๖} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙ และครั้งที่ ๗๓ วันพุธที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๙

^{๕๗} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙ และครั้งที่ ๗๓ วันพุธที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๙

^{๕๘} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙

^{๕๙} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๐๑ วันพุธที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๙